

ДІЯЛЬНІСТЬ СЛУЖБИ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ В ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ «МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА» ЯК СКЛADOVA ЗАХОДІВ ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ УНІКАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ

Унікальність природного заповідника «Михайлівська цілина» полягає в тому, що тут охороняється ділянка плакорного лучного степу, які в Україні майже всі розорані. Цей невеликий куточок неораного степу репрезентує особливі, лучні степи, які в минулому були поширені в лісостеповій частині України, зокрема, на Сумщині.

Територія «Михайлівської цілини» донедавна входила до Українського степового природного заповідника, який є одним із найстаріших заповідників України. Згідно з Указом Президента України за № 1035 від 11.12.2009 року відділення УСПЗ «Михайлівська цілина» реорганізовано у окремий природний заповідник площею 882,9 га, за рахунок земель декількох заказників, зокрема ботанічних заказників «Катеринівський» (773,1 га) у Лебединському районі (Сумському районі, відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX) та «Саївський» у Недригайлівському районі (Роменському районі, відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX) [1]. Ефективність реалізації на теренах заповідника природоохоронної роботи залежить і від результативності роботи служби державної охорони (далі – СДО), яка входить до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України та, згідно зі статтею 61 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», має статус правоохоронного органу [2, 3].

Основним завданням СДО є: забезпечення додержання режиму охорони території природного заповідника; попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства на території природного заповідника.

«Проектом організації території природного заповідника «Михайлівська цілина» та охорони його природних комплексів» територія природного заповідника розділена на два обходи. Кожний обхід закріплений наказом по установі за інспектором з охорони природно-заповідного фонду і має площу близько 400 га. Інспектори здійснюють

охорону території шляхом проведення щоденних патрулювань у межах закріплених обходів та відповідно затвердженого графіку. Обходи проводяться пішим патрулюванням, а також на транспортних засобах. Межі обходів наведено у Плані охорони території.

Завдяки наполегливій праці адміністрації заповідника та працівників служби державної охорони налагоджено співпрацю з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, іншими природоохоронними органами, громадськими організаціями, керівниками агрофірм, а саме із: Катеринівським, Гринцівським та Козельнянським старостинськими округами; Державною екологічною інспекцією у Сумській області; Головним управлінням Державної служби надзвичайних ситуацій України у Сумській області; Сумською обласною прокуратурою; Лебединським відділенням поліції ГУНП України в Сумській області; Департаментом захисту довкілля та природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації; ТОВ «РАЙЗ ПІВНІЧ»; ТОВ «ВОРОЖБАЛАТІНВЕСТ»; Лебединською міською територіальною громадою; Сумським національним аграрним університетом; Сумським державним університетом; Сумським державним педагогічним університетом ім. А. С. Макаренка; Вільшанською сільською радою; 10 школами Сумської області.

Улітку 2021 року з метою набуття практичного досвіду працівники СДО проходили триденне навчання на базі національного природного парку «Слобожанський». Наразі триває ефективна співпраця із рядом установ природно-заповідного фонду України, зокрема: національними природними парками «Деснянсько-Старогутський», «Гетьманський», регіональними ландшафтними парками «Сеймський», «Кременчуцькі плавні». Співпраця з природоохоронними установами, й особливо з тими, які мають значний досвід в охороні територій ПЗФ, дає змогу отримати нові навички та підвищити рівень фахових компетентностей працівників заповідника.

Працівниками СДО проводиться регулярний моніторинг заповідної території не лише власними силами, а у тісній співпраці з працівниками Державної екологічної інспекції в Сумській області та з Лебединським відділенням поліції ГУНП України в Сумській області. Відділ державної охорони ПЗФ має тісний робочий взаємозв'язок із державними та громадськими інспекторами з охорони довкілля задля проведення спільних рейдів для посилення роботи щодо виявлення та притягнення порушників природоохоронного законодавства до відповідальності, недопущення нанесення шкоди природним комплексам заповідника.

Проведення рейдів по території заповідника є дуже важливою місією служби державної охорони. Такі заходи допомагають і в проведенні щорічних планових ревізій обходів, якими охоплена вся територія установи (рис. 1).

Рисунок 1 – Рейд по території природного заповідника «Михайлівська цілина» з участю авторів публікації

Матеріали проведення рейдових перевірок свідчать, що впродовж п'яти останніх років на території заповідника грубих порушень природоохоронного режиму не виявлено, кількість дрібних порушень також щорічно зменшується. Це свідчить про добре налагоджену роботу з охорони території природного заповідника «Михайлівська цілина».

Використані інформаційні джерела:

1. Проект організації території природного заповідника «Михайлівська цілина» та охорони його природних комплексів. Київ, 2021. 272 с.

2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 08.08.2021 [Електронний ресурс] Відомості Верховної Ради України. 2021. № 2456-ХІІ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text> (дата звернення 18.10.2023)

3. Постанова КМУ № 1127 «Про службу державної охорони природно-заповідного фонду України» від 14.07.2000 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-2000-n#Text> (дата звернення 18.10.2023)